

Grundläggande granskning

Teknik- och fastighetsnämnd

Botkyrka kommun

April 2022

*Anders Hägg
Tobias Björn
Elina Lundberg
Sofia Persson*

Innehållsförteckning

Sammanfattning med rekommendationer

3

Inledning

5

Granskningsiakttagelser

8

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a, 6a, 9a, 10a, 11b, 11e, 12b</i>	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021. Vi noterar att processen för risk- och väsentlighetsanalys inte är tydlig.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Nämnden kan i huvudsak verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt under 2021. Resultat mot driftbudget: + 12,4 mnkr. Varav 4,1 mnkr uppstår inom de intäktsfinansierade verksamheterna samt 8,3 mnkr inom den budgetfinansierade verksamheten.
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6b, 7a-d, 8a-b, 9b, 10b-c, 11a, 11c-d, 12a, 13a-c, 14a-c, 15a-b</i>	Grön	Hanteringen av den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har i rimlig grad varit tillräcklig under år 2021 sett till den mer formella hanteringen och övergripande processer. Vi noterar att det saknas en separat analys där det framgår vilka risker som inte har tagits med i internkontrollplanen.

Sammanfattning (fortsättning)

En fördjupad granskning ”Granskning av underhåll av gator och vägar samt Va-anläggningar” har genomförts under året. Bedömningen är att nämnden ej säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens VA-anläggningar. Rekommendationer som lämnas i samband med granskningen är att bland annat ta fram en drift- och underhållsstrategi för det långsiktiga underhållet av Va-nätet, tydliggöra ambition och inriktning för kommunens underhålls- och förnyelsearbete på ledningsnätet genom att formulera mål för verksamheten, säkerställa att arbetet återspeglaras och följs upp samt tillse att prioriteringar av förnyelseprojekt föregås av risk- och konsekvensanalyser.

Revisorerna har under året även träffat nämndens presidium och delar av förvaltningsledningen i ett dialogmöte. Syftet med dialogen var att efterhöra hur nämnden arbetat för att stärka ekonomistyrningen och det verksamhetsmässiga resultatet. Fokus i dialogen var nämndens arbete med att utveckla och stärka intern styrning och kontroll vilket bland annat resulterat i högre måluppfyllelse än tidigare. Vidare redogjordes för arbetet med att ta fram långsiktiga planer över underhållsbehovet av VA-verksamheten, framtagandet av en kommunövergripande nödvattenplan samt kartläggningen av underhållsskulden gällande fastighetsbeståndet i kommunen. Nämndens arbete med kompetenshöjande insatser samt rekryteringsarbete var även ett område som berördes. Slutligen belyste nämnden framtida utmaningar kopplat till automation, AI och digitalisering.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till teknik- och fastighetsnämnden:

- Säkerställ att processen och dokumentationen kring risk- och väsentlighetsanalys tydliggörs.
- Säkerställ att nämnden utvecklar sina kontroller i internkontrollplanen vid god måluppfyllelse.
- Säkerställ att lämnade prognoser under året är förenliga med årets resultat och säkerställ att prognossäkerheten är tillfredsställande.

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder. Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har teknik- och fastighetsnämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder
2. Måluppfyllelse för verksamheten
3. Måluppfyllelse för ekonomin
4. Intern kontroll
5. Prognos
6. Kontroll och åtgärder

Delar ur område 1,4, 5 och 6 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3). Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2021.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2021. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Övergripande riktlinjer

Fullmäktiges antagna Mål och budget 2021 med flerårsplan 2022-2024

Målen är indelade i fyra målområden som vart och ett består av en politisk inriktning och ett eller flera utvecklingsmål med tillhörande målsatta mått. Sammanfattningsvis ska politisk inriktning, utvecklingsmål och målsatta mått för respektive målområde ses som en helhet som är styrande för de nämnder som berörs av målområdet.

I Mål och budget 2021 anges att samtliga nämnder under utvecklingsmål 4:1 –Kommunens organisation är resurseffektiv ”xx-nämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram (%)” och ”xx-nämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årutfallet med max 1 %.”

Enligt kommunens budgetprocess ska nämnden senast i slutet av januari det aktuella budgetåret rapportera till kommunstyrelsen hur budgetramen för 2021 har fördelats på nämndens olika verksamheter. För att ge nämnden en samlad bild över de mål och ekonomiska förutsättningar som kommer vara styrande under 2021 inom nämndens ansvarsområde sammanställer förvaltningen en rapport - ”Mål och internbudget 2021”. ”Mål och internbudget 2021” beslutas av nämnden och lämnas till kommunledningsförvaltningen senast söndag den 31 januari 2021.

I Mål och budget 2021 anges vidare att nämnderna för 2021 ska lämna två delårsrapporter. Delårsrapport 1, efter april, ska innehålla en samlad avvikelseberättelse för måluppfyllnad samt uppföljning och analys av det ekonomiska utfallet med prognos för helåret. Delårsrapport 2, efter augusti, ska innehålla uppföljning och analys av nämndens mål med bedömning av måluppfyllelsen. Delårsrapport 2 ska även innehålla uppföljning och analys av det ekonomiska utfallet med prognos för helåret samt uppföljning och analys av volymer och nyckeltal. Dessutom ska nämnderna lämna ekonomisk uppföljning per sista mars, sista juni och sista oktober med prognos för helåret.

Övergripande riktlinjer

Intern kontroll

I *Internkontrollplan 2021 för kommunstyrelsens övergripande ansvar* framkommer att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en intern kontrollorganisation upprättas inom kommunen, samt ett ansvar för att se till att denna organisation kontinuerligt utvecklas utifrån kommunens behov av intern kontroll. Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från sin egen granskning och nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och i de fall förbättringar behövs se till att lämpliga åtgärder genomförs av berörd nämnd. Rapporteringen ska beslutas av kommunstyrelsen i samband med beslut om kommunens årsredovisning.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden. Den enskilda nämnden har ansvar för att se till att den interna kontrollen organiseras samt att vid behov besluta om nämndspecifika regler och anvisningar för den interna kontrollen. Detta gäller även kommunstyrelsen för dess egen förvaltning. Varje nämnd har en skyldighet att styra och följa upp den interna kontrollen inom nämndens verksamhetsområden. Nämnden ska som grund för sin styrning göra risk- och väsentlighetsanalyser.

Alla nämnder ska varje år, i samband med beslut om internbudget, anta en internkontrollplan som beskriver hur arbetet med den interna kontrollen ska bedrivas under året. Föranleder uppföljningen av föregående års plan behov av justering av innevarande års interna kontrollplan kan en reviderad internkontrollplan antas i samband med att nämnden beslutar om denna uppföljning. Resultatet av uppföljningen ska, med utgångspunkt från antagen plan, beslutas av nämnden i samband med att nämnden beslutar om verksamhetsberättelsen. I uppföljningen ska även resultatet av kommunstyrelsens övergripande granskning och som berör nämnden ingå.

För att ta fram en kommunövergripande internkontrollplan för 2021 har kommunledningsförvaltningen genomfört risk- och väsentlighetsanalyser med utvalda verksamhetschefer, enhetschefer och medarbetare på förvaltningen. I dessa analyser har förvaltningen exempelvis tagit hänsyn till tidigare års resultat av internkontrolluppföljningar, revisionsrapporter och indikationer på hur bra eller dåligt olika processer fungerar. Resultaten för de kontrollmoment som utförs av kommunledningsförvaltningen rapporteras löpande till respektive förvaltning efter det att granskning utförts, dock senast 31 oktober. Även utfallet av aktiviteten avseende bisysslor ska rapporteras senast samma datum.

Kommunledningsförvaltningen uppmanar respektive förvaltning att föreslå sin nämnd att ta in samtliga kontrollmoment i nämndens internkontrollplan.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	<i>Mål och internbudget 2021</i> antagen av nämnden 2021-02-23 § 2.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Se ovan.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I <i>Mål och internbudget 2021</i> anges nämndens mål utifrån fullmäktiges målområden.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Nämnden har angett målsatta mått enligt fullmäktiges direktiv för utvecklingsmål 4:1 – Kommunens organisation är resurseffektiv <ul style="list-style-type: none"> • Teknik- och fastighetsnämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram (%) • Teknik- och fastighetsnämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årutfallet med max 1 %
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Till samtliga av nämndens mål anges så kallade målsatta mått. Till samtliga av dessa anges målvärden.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommundemensamma direktiven för rapportering.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ja, bedömning av resultat och måluppfyllelse sker enligt direktiv i de obligatoriska rapporterna.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	I delårsrapport 2 framkommer att god måluppfyllnad uppnåts för 15 nämndmål och godtagbar för fyra nämndmål. Detta tyder på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå målen för verksamheten. Vi noterar att tydliga åtgärder för att nå högre måluppfyllnad ej framkommer av delårsrapporteringen.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid delårsrapport 2 per augusti prognostiseras ett överskott mot budget med 8,3 mkr vilket tyder på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå de ekonomiska målen.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I verksamhetsberättelsen redovisas att samtliga fyra av fullmäktiges målområden uppnåtts per helår, där 13 nämndmål nått god mål uppfyllnad, fyra nått godtagbar måluppfyllnad och ett nämndmål ej nått måluppfyllnad.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar ett resultat mot driftbudget på + 12,4 mnkr, varav 4,1 mkr uppstår inom de intäktsfinansierade verksamheterna samt 8,3 mkr inom den budgetfinansierade verksamheten. För nämndens ekonomiska mål redovisas följande resultat: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Teknik- och fastighetsnämndens nettoutfall är inom beslutad budgetram = 100 % (Mål 100 %)</i> • <i>Teknik- och fastighetsnämndens prognos vid delårsrapport 1 avviker från årutfallet med max 1 % = 29 %</i> <p>Prognosen vid delår 1 avviker med mer än 1 procent vilket medför att nämnden inte nått målvärdet. Detta mått beskrivs i verksamhetsberättelsen inte vara anpassat till nämndens verksamhet som till störst del är intäktsfinansierad. Procentsatserna blir väldigt höga trots att avvikelserna är låga i relation till nämndens omslutning. Enligt uppgift från föregående års granskning för nämndens förvaltning dialog med kommunledningsförvaltningen om att skapa ett mer jämförbart mått som är anpassat för en resultatenhet.</p>

Granskningsiakttagelser, Kontroll och åtgärder

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Direktiv för rapportering	a) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Rapportering till nämnden sker i enlighet med kommunövergripande direktiv.
	b) Är nämndens direktiv heltäckande?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv för rapportering från verksamhet till nämnd.
7. Rapportering	a) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller verksamhet?	Grön	Rapporteringen till nämnden under året innefattar i huvudsak rapportering från samtliga nämndens ansvarsområden. Av protokollsgranskning framkommer att en återkommande punkt på dagordningen är att nämnden får rapportering avseende verksamheten i form av "Teknik- och fastighetsdirektör informerar".
	b) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller ekonomi?	Grön	Ekonomisk rapportering till nämnden under året innefattar nämndens olika verksamhetsområden specificerade i internbudgeten.
	c) Används mätetal för ekonomi, prestationer och kvalitet för att kontrollera verksamhet och ekonomi?	Grön	Mätetal används för rapportering av ekonomi, måluppfyllelse och återrapportering av projekt.
	d) Fokuserar rapportering på analys av måluppfyllelse och resultat?	Grön	Rapportering av ekonomiska resultat i de obligatoriska rapporterna analyseras. Rapportering av verksamhetens måluppfyllelse i delårsrapport 2 innehåller viss analys. Mer utförlig analys framkommer i verksamhetsberättelsen.

Granskningsiakttagelser, Kontroll och åtgärder

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Åtgärder	a) Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?	Grön	<p>Se 4c. I delårsrapporten framkommer god måluppfyllnad för övervägande del av målen. Vid verksamhetsberättelse per helår rapporteras god måluppfyllnad för samtliga målområden.</p> <p>Se 4d. Vid delårsrapporteringen per augusti prognostiseras ett överskott mot budget med 8,3 mkr. Vid helår rapporteras ett överskott om + 12,4 mnkr jämfört med budget.</p>
	b) Säkerställer nämnden att åtgärder genomförs enligt lämnade direktiv?	Grön	<p>Av protokollsgranskning framkommer att nämnden under året exempelvis tar del av åiterrapportering av arbete med införande av marknadshyror för externa hyresgäster och kommunala bolag, slutredovisning av ett flertal projekt samt löpande åiterrapportering av pågående investeringsprojekt,</p> <p>Nämnden godkänner 2021-11-23 § 88 <i>Statusrapport över åtgärder efter revisionsrapport – Granskning av anläggnings- och exploateringsredovisning</i> samt § 89 <i>Statusrapport över åtgärder efter revisionsrapport – Granskning av underhåll avseenden fastigheter och anläggningar</i>.</p>

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
9. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Enligt kommunens direktiv är det obligatoriskt för nämnderna att som grund för sin internkontroll göra risk- och väsentlighetsanalyser, men nämnderna behöver inte följa någon viss process för detta. I nämndens internkontrollplan framkommer att arbetet kopplat till riskanalysen görs i systemet Stratsys. Detta i syfte att underlätta och tydliggöra processen för riskanalys. Enligt internkontrollplanen framgår även att enheterna har påbörjat ett arbete med att ta fram verksamhetsspecifika kontrollmoment och risk- och väsentlighetsanalyser.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Nämndens internkontrollplan innehåller bedömningar/analys av risker och är dokumenterad. Vi har dock inte sett en separata analys där det även framgår vilka risker som inte har tagits med i internkontrollplanen.
10. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Nämndens internkontrollplan innefattar kommungemensamma kontrollmoment.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	<i>Internkontrollplan 2021</i> antagen av nämnden 2021-02-23 § 3.

Granskningsiakttagelser, Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
10. Plan för intern kontroll	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Nämnden har utöver de sju kommungemensamma kontrollerna fem nämnds specifika kontrollmoment. Totalt finns 12 kontrollpunkter i internkontrollplanen för nämnden. Vi noterar att det tillkommit två nämnds specifika kontrollmoment för 2021 (för 2020 noterades tre nämnds specifika kontrollmoment).
11. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommungemensamma direktiven för rapportering av intern kontroll.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Ja, <i>Uppföljning av intern kontroll 2021</i> godkänd av nämnden 2022-02-10 § 6.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Ja, rapportering fokuserar på resultat samt eventuella brister. Av totalt 12 kontrollpunkter är tio godkända, en med godtagbart resultat samt en kontrollpunkt som inte genomförts. Vi bedömer dock att insyn i genomförandet och bedömningen av kontrollmomenten är bristfällig. Det bör tydliggöras hur stickprov görs samt urval av stickprov samt vad som utgör bedömningsgrund för utfallet av kontrollerna.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	I uppföljningen framkommer planerade åtgärder utifrån brister.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Uppföljningen är beslutad av nämnden enligt kommunens direktiv.

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
12. Direktiv för prognoser	a) Finns antagna direktiv/ instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?	E/T	Nämnden har inte upprättat egna direktiv utan utgår ifrån de kommundemensamma direktiven för rapportering av intern kontroll.
	b) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Ja, i kommunens direktiv framgår att nämnderna minst ska göra ekonomiska uppföljningar med prognos under året inklusive bokslutet. Två av tillfällena är delårsrapporterna per april och augusti.
13. Verksamhet. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för verksamheten?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Delårsrapport 1 innehåller beskrivning av betydelsefulla händelser under perioden samt sammanfattande kommentarer kring måluppfyllelsen. Bedömningen som görs vid delårsrapport 1 görs med viss reservation för den instabila omvärldssituation som skulle kunna påverka måluppfyllelsen inom vissa områden.
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Grön	Delårsrapport 2 innehåller prognoser avseende måluppfyllelse för målområdena samt tillhörande kortfattade analyser.
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	-	<i>Ej aktuellt enligt direktiv.</i>

Granskningsiakttagelser, Prognos

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
14. Ekonomi. Har nämnden fått årsprognos om måluppfyllelse för ekonomin?	a) Under tidsperioden 1 jan-30 apr	Grön	Ekonomisk rapport per mars: +1,2 mnkr Delårsrapport 1 per april: +6,7 mnkr
	b) Under tidsperioden 1 maj-31 aug	Grön	Månadsrapport per juni: +5,7 mnkr Delårsrapport 2 per augusti: +8,3 mnkr
	c) Under tidsperioden 1 sept-31 dec	Grön	Månadsrapport per oktober: +19 mnkr
15. Resultat	a) Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?	Gul	Måluppfyllelsen för helåret avviker till viss del gentemot prognos i delårsrapport 2.
	b) Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?	Gul	Slutligt resultat: + 12,4 mnkr. I delårsrapportering per augusti prognostiserades ett budgetöverskott om +8,3 mnkr. Avvikelsen uppgår till 4,1 mnkr vilket utgör 11,1 % av nämndens driftbudget för 2021. Gul bedömning ges då prognosavvikelsen överstiger 5 % av nämndens budget.

2022-04-13

Anders Hägg

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrkas kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-11-15. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.